

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Stalowej Woli**
37-450 Stalowa Wola, ul. Niezłomnych 66

PSI.070-4/18

Stalowa Wola, 2018-02-27

STAROSTWO POWIATOWE W STALOWEJ WOLI	
WPEYNEŁO	
Kancelaria Ogólna	
Wzrost	2018-02-28
ciężar ciała	
Nr. 5491	il. załączników 1
Podpis	

Pan Janusz Zarzeczny
Starosta Stalowowski
ul. Podleśna 15
37-450 Stalowa Wola

Zgodnie z art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1261 z późn. zm.) oraz Wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego i Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli przesyła w załączeniu informację „**Stan sanitarny powiatu stalowowolskiego w 2017 r.**”.

Z poważaniem

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Stalowej Woli
[Signature]
lek. med. Anna Nowak (Neprest)

Otrzymują:

1. Adresat,
2. a/a.

DA

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
W STALOWEJ WOLI

lek. med. Stanisław Pieprzny

**STAN SANITARNY
POWIATU STALOWOWOLSKIEGO
W 2017 ROKU**

Stalowa Wola, 26.02.2018 r.

Szanowni Państwo.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli przedstawia kolejną coroczną informację o stanie sanitarnym powiatu stalowowolskiego. Prezentowana publikacja przedstawia stan sanitarny powiatu na dzień 31 grudnia 2017 r. i została opracowana na podstawie własnych danych, okresowych sprawozdań i opracowań.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli w 2017 roku realizował zadania określone w obowiązujących przepisach, w szczególności w ustawie z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1621, z późn. zm.), przy pomocy podległej mu stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Głównym celem działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli w 2017 r. było promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez nowe narkotyki, przeciwdziałanie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego z zakresu zdrowia publicznego.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli w minionym 2017 roku znajdowało się 2211 obiektów. W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1839 kontroli i wizytacji, pobrano do badań laboratoryjnych 496 próbek, przeprowadzono 9044 badania laboratoryjne i pomiary (w tym 19 654 oznaczenia laboratoryjne), wydano 810 decyzji administracyjnych i postanowień, nałożono 56 mandatów karnych na łączną kwotę 7800 zł oraz karę pieniężną na kwotę 20 000 zł.

W dalszym ciągu doskonalono wdrożone systemy zarządzania jakością w działalności kontrolnej i laboratoryjnej, zgodnie z normami PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcje” oraz PN-EN ISO/IEC 17025:2005 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”, gwarantując uzyskanie wiarygodnych wyników kontroli i badań, jak również skuteczną realizację zaplanowanych celów i przedsięwzięć w obszarze ochrony zdrowia mieszkańców naszego powiatu.

W przedkładanym raporcie ujęto sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych oraz wyniki nadzoru sanitarnego, wskazując jednocześnie kierunki dalszych skutecznych działań w celu utrzymania na dotychczasowym, dobrym poziomie stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej powiatu stalowowolskiego.

*Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Stalowej Woli
lek. med. Stanisław Pieprzny*

I. Stan sanitarny podmiotów prowadzących działalność leczniczą i sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń na terenie powiatu od wielu lat jest oceniana jako stabilna.

Porównując zachorowania na choroby zakaźne i zakażenia zarejestrowane w 2017 r., w stosunku do roku poprzedniego, stwierdza się zmniejszenie liczby pojedynczych zatruc pokarmowych o etiologii *Salmonella* (z 27 do 22). Jeśli chodzi o zbiorowe zatrucia pokarmowe, to w 2016 r. nie notowano zbiorowych zatruc pokarmowych, natomiast w 2017 r. zarejestrowano jedno ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego, które wystąpiło w mieszkaniu prywatnym – zakażeniu pałeczkami *Salmonella* uległo 2 dzieci. Zwiększyła się liczba zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy (z 59 do 65). Wśród chorób szerzących się drogą kropelkową zwiększyła się liczba zachorowań na ospę wietrzną (z 96 do 679), na płonicę (z 23 do 31) oraz na świnkę (z 1 do 11). Wśród chorób szerzących się drogą naruszenia ciągłości tkanek na tym samym poziomie utrzymywała się liczba zachorowań na WZW typu B (1/1) i na WZW typu C (6/7). Zwiększyła się również liczba zachorowań na boreliozę (z 32 do 50). W grupie chorób układu nerwowego również na tym samym poziomie utrzymywała się liczba zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych i mózgu (2/3) i na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i mózgu (3/2).

W grupie innych chorób zmniejszyła się liczba pokąsań przez zwierzęta (z 67 do 56) i w związku z tym zmniejszyła się nieco liczba osób wymagających szczepień przeciwko wściekliźnie (z 29 do 26). W 2017 r. wystąpił jeden przypadek posocznicy meningokokowej.

Ponadto, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli prowadzi nadzór nad zakażeniami wewnątrzszpitalnymi. W 2017 r. wystąpiło jedno ognisko zakażenia wewnątrzszpitalnego w Oddziale Pediatricznym – zakażeniu uległo 10 dzieci, przyczyną zakażenia były Rotawirusy. Dla porównania w 2016 r. wystąpiły dwa ogniska zakażeń wewnątrzszpitalnych: w Oddziale Pediatricznym (zakażeniu uległo 18 dzieci, przyczyną zakażenia były Rotawirusy) i w Oddziale Neurologicznym (zakażeniu uległo 3 pacjentów, przyczyną zakażenia były bakterie *Clostridium difficile*).

Zwiększona w 2017 r. nieznacznie liczba zachorowań na niektóre choroby, w porównaniu z rokiem poprzednim, nie wpływa na pogorszenie się ogólnej sytuacji epidemiologicznej, bowiem w części spowodowane jest to poprawą zgłaszalności chorób przez lekarzy, w części zaś tym, że niektóre choroby zakaźne cechują się cyklicznością ich występowania (np. ospa wietrzna, różyczka, grypa – co kilka lat zwiększa się liczba zachorowań na te choroby).

Podsumowując należy stwierdzić, że w 2017 r. sytuacja epidemiologiczna w większości chorób kształtowała się korzystnie i utrzymywała się na poziomie roku ubiegłego.

Od 2013 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli prowadzi nadzór epidemiologiczny nad osobami chorymi na gruźlicę. Nadzór ten obejmuje zarówno osoby chore, jak i osoby z kontaktu z chorym. W 2017 r. zarejestrowano 22 osoby chore na gruźlicę, w tym 16 osób z czynną gruźlicą (prątkujące). Skierowano do nadzoru 26 osób z kontaktu z chorymi. Dla porównania w 2016 r. zarejestrowano 18 osób chorych na gruźlicę płuc, w tym 15 osób z czynną gruźlicą. Skierowano do nadzoru do lekarzy rodzinnych 16 osób z kontaktu z chorymi na gruźlicę. Zachorowania wystąpiły w gminach: Stalowa Wola – 7 w 2017 r. / 12 w 2016r., Zaklików – 5/1, Bojanów – 2/0, Pysznica – 4/1, Radomyśl – 2/2, Zaleszany – 2/2.

2. Zapobieganie zagrożeniom epidemicznym (bioterroryzm, szczególnie niebezpieczne choroby zakaźne)

Sekcja Epidemiologii prowadzi stały monitoring nad chorobami zakaźnymi, który pozwala na bieżącą ocenę sytuacji epidemiologicznej i wczesne podejmowanie działań przeciwepidemicznych. Do chorób, które objęte są stałym monitoringiem należy m.in. grypa. Jest ona monitorowana w systemie „SENTINEL”. System ten polega na cotygodniowym zgłaszaniu zachorowań na gripę przez wyznaczoną placówkę służby zdrowia i pobieraniu materiału do badań serologicznych w przypadku wystąpienia zwiększonej liczby zachorowań.

W 2016 r. wystąpiła zwiększona liczba zachorowań na gripę, zarejestrowano 606 zachorowań.

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono dwa zachorowania i była to grypa typu AH1N1. W 2017 r. liczba zachorowań kształtowała się na porównywalnym poziomie, zarejestrowano bowiem 559 zachorowań. Zachorowania te zakwalifikowano na podstawie objawów klinicznych, nie wykonywano badań laboratoryjnych. Zarówno w 2016 r., jak i w 2017 r. nie notowano zgonów z powodu grypy.

W 2017 r. nie odnotowano sytuacji związanych z zagrożeniem bioterrorystycznym.

3. Szczepienia ochronne

Szczepienia ochronne realizowane są zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych. Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie terminowości wykonywania szczepień ochronnych i racjonalnego wykorzystania preparatów szczepionkowych. W 2017 r. opieką w zakresie szczepień objęto 18368 dzieci i młodzieży w wieku od 0 do 19 roku życia oraz 1343 pracowników służby zdrowia. Szczepienia ochronne wykonywane były w 44 punktach szczepień.

4. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Sekcja Epidemiologii w 2017 r. obejmowała nadzorem 190 placówek służby zdrowia w tym: placówki lecznictwa zamkniętego, przychodnie (specjalistyczne, rejonowe, zakładowe), ośrodki zdrowia, prywatne gabinety lekarskie, laboratoria. W czasie prowadzonego nadzoru szczególną uwagę zwracano na procesy: dezynfekcji, sterylizacji, postępowania z odpadami medycznymi, prowadzonej działalności przeciwepidemicznej. W podmiotach prowadzących działalność leczniczą przeprowadzono 277 kontroli, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień sanitarnych. Nadzorowane obiekty spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U. poz.739).

W miarę pozyskiwanych środków finansowych zakłady opieki zdrowotnej prowadzą prace remontowo- modernizacyjne. W 2017 r. prowadzono prace remontowo-modernizacyjne w Gabinetcie Stomatologicznym w Stalowej Woli ul. Okulickiego 62. Ponadto, powstały trzy nowe obiekty: Gabinet Fizykoterapii w Stalowej Woli ul. Okulickiego 74, Gabinet Stomatologiczny w Stalowej Woli ul. Staszica 9/E i Gabinet Stomatologiczny w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 11 ul. Wojska Polskiego 9.

II. Stan sanitarny środowiska

1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W 2017 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli obejmował bieżącym nadzorem sanitarnym 9 wodociągów służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi, tj.:

- **1 wodociąg o produkcji ≤ 100 m³/d:**
 - wodociąg dla gminy Bojanów, ujęcie w Stalowej Woli,
- **5 wodociągów o produkcji 101-1000 m³/d:**
 - wodociąg dla gminy Zaleszany, ujęcie w Kotowej Woli,
 - wodociąg dla gminy Zaklików, ujęcie w Karkówce,
 - wodociąg dla gminy Bojanów, ujęcie Przyszów Ruda,
 - wodociąg dla gminy Radomyśl nad Sanem, ujęcie w Radomyślu nad Sanem,
 - wodociąg dla gminy Radomyśl nad Sanem, ujęcie w Chwałowicach,
- **3 wodociągi o produkcji 1001-10000 m³/d:**
 - wodociąg dla HSW Stalowa Wola,
 - wodociąg dla miasta Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli,
 - wodociąg dla gminy Pysznica, ujęcie w Pysznicy.

Podstawę powyższych wodociągów sieciowych stanowią ujęcia wód podziemnych. Spośród wodociągów sieciowych służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę ludności, 3 zaopatrują ludność zamieszkującą w miastach, pozostałe zaopatrują mieszkańców wsi. Wszystkie wodociągi zostały skontrolowane zarówno pod względem technicznym, jak też dokonano oceny jakości wody do spożycia. Kontrole stanu sanitarno-technicznego urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę w w/w wodociągach nie wykazały nieprawidłowości.

Według danych PPIS w Stalowej Woli pozyskanych od producentów wody, z wody pochodzącej z przedmiotowych wodociągów w 2017 r. korzystało 114 348 konsumentów. Jednocześnie należy nadmienić, że wodociąg HSW Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli, zasila zakłady pracy zlokalizowane na obszarze byłej Huty Stalowa Wola (11 000 osób). W związku z tym, uwzględniając wodociągi gminne i wodociąg dla miasta Stalowa Wola, z wody pochodzącej z sieci wodociągowej korzystało 103 348 osób, co stanowi 96,1 % mieszkańców w powiecie stalowowolskim. Pozostali mieszkańcy zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia z indywidualnych ujęć, której jakość nie jest kontrolowana przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W celu określenia czy spożywana woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, pobrano w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego do badań laboratoryjnych 65 próbek wody z punktów poboru usytuowanych w różnych miejscach sieci wodociągowych, z czego 5 próbek (7,7% pobranych próbek) zakwestionowano ze względu na przekroczenia wartości mętności (2 próbki) i żelaza (1 próbka) oraz ze względu na stwierdzenie bakterii grupy coli (2 próbki).

W kwietniu 2017 r. w próbce wody pobranej z wodociągu sieciowego dla gminy Bojanów, zasilanego z ujęcia w miejscowości Przyszów Ruda w ramach kontroli wewnętrznej (prowadzonej przez Gminę) stwierdzono przekroczenie wartości żelaza oraz mętności. Skład mikrobiologiczny wody nie budził zastrzeżeń. Właściciel wodociągu podjął szybkie działania naprawcze eliminujące te przekroczenia, co potwierdził ponownymi badaniami wody w zakresie kwestionowanych parametrów.

Również w kwietniu 2017 r. stwierdzono przekroczenie wartości mętności w wodzie podawanej z wodociągu dla gminy Zaklików, ujęcie w Karkówce. Skład mikrobiologiczny wody nie budził zastrzeżeń. Przekroczenie to miało charakter incydentalny, a producent wody w bardzo krótkim czasie podjął szybkie działania naprawcze i doprowadził jakość wody do obowiązujących wymagań.

W 2017 r. zanieczyszczenie wody bakteriami grupy coli stwierdzono w 2 wodociągach:

- wodociągu dla gminy Pysznica, ujęcie wody w Pysznicy – w próbce wody pobranej w październiku 2017 r. w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi stwierdzono obecność bakterii grupy coli w liczbie 10 jtk w 100 ml. Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli stwierdził brak przydatności wody do spożycia przez ludzi oraz nakazał w drodze decyzji z rygiem natychmiastowej wykonalności, podjęcie działań naprawczych. Szybkie wyeliminowanie zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody potwierdzone zostało wynikami badań przedstawionymi przez producenta wody;
- wodociągu dla gminy Radomyśl nad Sanem, ujęcie w Chwałowicach – w próbce wody pobranej w grudniu 2017 r. w ramach kontroli wewnętrznej (prowadzonej przez Gminę) stwierdzono obecność bakterii grupy coli w liczbie 8 jtk w 100 ml. Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia, PPIS w Stalowej Woli stwierdził brak przydatności wody do spożycia przez ludzi oraz nakazał w drodze decyzji z rygiem natychmiastowej wykonalności, podjęcie działań naprawczych. Badania kontrolne próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej, potwierdziły wyeliminowanie zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody.

Biorąc pod uwagę wszystkie wyniki badań wykonanych w 2017 r. wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej konsumentom przez wodociągi zlokalizowane na terenie powiatu stalowowolskiego oraz mając na względzie, że stwierdzone przekroczenia miały charakter krótkotrwały, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli stwierdza, że w 2017 r. roku mieszkańcy powiatu korzystający z wody dostarczanej z wodociągów sieciowych spożywali wodę dobrej jakości, ocenioną jako przydatną do spożycia przez ludzi, tzn. bezpieczną dla zdrowia ludzkiego, wolną od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz od substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu. W 2017 r. PPIS w Stalowej Woli wydał 83 decyzje stwierdzających przydatność wody do spożycia przez ludzi pochodzącej z nadzorowanych wodociągów sieciowych. Ponadto, zgodnie z § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r.

w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 1989), właściciele wodociągów sieciowych oraz właściciel indywidualnego ujęcia wody wykonali w 2017 r. badania wody surowej w zakresie wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych i przesłali do PPIS w Stalowej Woli sprawozdania z tych badań – w zbadanych próbkach wody nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów.

Podobnie jak w latach ubiegłych, PPIS w Stalowej Woli prowadził nadzór nad jakością wody produkowanej przez tzw. „pakowaczkę” MZK Sp. z o.o. w Stalowej Woli. Częstotliwość poboru wynosiła 6 razy w roku. Zakres badania obejmował parametry mikrobiologiczne stosowne dla wody konfekcjonowanej. Woda paczkowana jest wykorzystywana zarówno przez mieszkańców Stalowej Woli, jak też ościennych gmin, jedynie w sytuacjach awaryjnych.

Inne podmioty zaopatrujące w wodę

W 2017 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli obejmował nadzorem ujęcie indywidualne wody Firmy Handlowej RIA Sp. z o.o. Sp. K. Jamnica 160, 39-410 Grębów, dla potrzeb Stacji Paliw Nr 4 w Pysznicu ul. Szubargi 96. Przeprowadzone analizy próbek wody wykazały, że woda ujmowana z tego ujęcia odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 1989).

W 2017 r. właściciel Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego ZHP „Na Kopcu” w Zaklikowie (ośrodek funkcjonuje tylko w sezonie letnim) podjął decyzję, że woda ujmowana z własnego ujęcia dla potrzeb ośrodka nie będzie wykorzystywana jako woda do spożycia przez ludzi. Wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia używano wyłącznie do celów sanitarnych, a do spożycia zapewniono wodę konfekcjonowaną. W związku z tym, PPIS w Stalowej Woli w 2017 r. nie sprawował nadzoru sanitarnego nad tym indywidualnym ujęciem wody.

2. Ocena jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli

W roku 2017 PPIS w Stalowej Woli sprawował nadzór sanitarny nad 3 miejscami wykorzystywanymi do kąpieli:

- Zalew w Zaklikowie, ul. Nadbrzeżna,
- „NASZE PIASKI” w Pysznicu, ul. Podlesie 0,
- „RYBAKÓWKA”, Kłyżów, ul. Błońska 40, 37-403 Pysznic.

Jakość wody w/w miejscach wykorzystywanych do kąpieli odpowiadała wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2016 r. poz. 1602). Na podstawie wyników badań próbek wody, pobranych przez przedstawicieli PIS w Stalowej Woli w ramach kontroli urzędowej oraz przedstawionych przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli, wydano 9 ocen stwierdzających przydatność wody do kąpieli (oceny te były dostępne na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli www.psse-stalowawola.pl).

3. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2017 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowały na terenie powiatu stalowowolskiego 134 obiektów użyteczności publicznej z 403 znajdujących się w ewidencji.

Kontrolą objęto:

- Ustępy publiczne i ogólnodostępne – wg ewidencji 16. z czego skontrolowano 12 – nie stwierdzono nieprawidłowości.
- Pływalnie kryte – wg ewidencji 2 obiekty, z czego skontrolowano 1 pływalnię (Pływalnię Krytą Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Stalowej Woli) Nie stwierdzono uchybień w skontrolowanym obiekcie. W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad ww. pływalnią przedstawiciele PPIS w Stalowej Woli w maju 2017 r. pobrali do badań 12 próbek wody, które wykazały, iż jakość wody pod względem fizykochemicznym i mikrobiologicznym w badanym zakresie odpowiadała wymogom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. poz. 2016). Również sprawozdania z badań próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez MOSiR w Stalowej Woli potwierdziły, że woda na pływalni spełniała obowiązujące wymagania. W czerwcu 2017 r. PPIS w Stalowej Woli na podstawie

- prowadzonego nadzoru sanitarnego wydał zbiorczą roczną ocenę jakości wody na przedmiotowej pływalni (za okres 2 czerwca 2016 r. – 1 czerwca 2017 r.). Pływalnia Kryta MOSiR w Stalowej Woli w związku z prowadzonymi pracami remontowymi była nieczynna od dnia 18 września 2017 r. Druga pływalnia kryta znajdująca się pod nadzorem PPIS w Stalowej Woli (Pływalnia Relax w Stalowej Woli ul. Wojska Polskiego 5) była nieczynna w 2017 r. z powodu remontu (nieczynna od 10 września 2016 r.).
- Pływalnie odkryte – w ewidencji 1, skontrolowano 1 – Pływalnię Odkrytą Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Stalowej Woli, która funkcjonuje sezonowo w okresie letnim. Nie stwierdzono uchybień w skontrolowanym obiekcie. W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego przedstawiciele PPIS w Stalowej Woli w sierpniu pobrali do badania 6 próbek wody, w których nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości parametrów. Także sprawozdania z badań próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez MOSiR w Stalowej Woli potwierdziły, że woda na pływalni spełniała obowiązujące wymagania. PPIS w Stalowej Woli w czerwcu 2017 r. wydał zbiorczą roczną ocenę jakości wody na Pływalni odkrytej Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Stalowej Woli.
 - Domy pomocy społecznej – wg ewidencji 1 obiekt – Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej w Irenie 72, gmina Zaklików, który jest obiektem całodobowym. W trakcie przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.
 - Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej – wg ewidencji 5 (3 domy dziennego pobytu w mieście oraz 2 wiejskie środowiskowe domy samopomocy) – wszystkie skontrolowano, nie stwierdzono uchybień.
 - Noclegownie i domy dla bezdomnych – wg ewidencji 1 obiekt (Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta) – nie stwierdzono uchybień podczas kontroli sanitarnej.
 - Hotele – wg ewidencji 3, wszystkie hotele skontrolowano. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W 1 obiekcie (Hotel „Hutnik” w Stalowej Woli ul. Ks. Prymasa Wyszyńskiego 12) jest w trakcie realizacji decyzja wydana przez PPIS w Stalowej Woli w 2013 r., nakazującą usunięcie zniszczeń stolarki okiennej – termin wykonania obowiązków decyzji ustalono na dzień 31.12.2020 r.
 - Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie – w ewidencji znajduje się 13 obiektów (5 obiektów w Stalowej Woli, 2 – w Gminie Zaklików, 1 – w Gminie Radomyśl nad Sanem, 3 – w Gminie Bojanów, 1 – w Pysznicy, 1 – w Zaleszanach). Skontrolowano 6 obiektów, nie stwierdzono uchybień.
 - Zakłady fryzjerskie – w ewidencji 107 obiektów, skontrolowano 18. W 1 zakładzie stwierdzono w trakcie kontroli nieprawidłowości, tj.: nie była prowadzona dezynfekcja przez zanurzenie – szczotek, grzebieni i nasadek do maszynki do strzyżenia, brudny sprzęt do obsługi klientów (brudne, z włosami szczotki, grzebienie i nasadki) przechowywany w brudnych pojemnikach (ze ścinkami włosów), bielizna czysta jednorazowego i wielokrotnego użytku przechowywana w niehigienicznych warunkach (w szafkach z pelerynkami ścinki włosów i kurz), jedną pelerynką obsługiwano kilku klientów, bielizna brudna gromadzona na otwartej półce, ścinki włosów przy cokółkach podłogowych oraz za szafkami. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono mandat karny w wysokości 100 zł oraz wydano doraźne zalecenia usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Zalecenia wykonano.
 - Zakłady kosmetyczne – w ewidencji 59, skontrolowano 14. W 1 obiekcie stwierdzono niestosowanie się do zasad wynikających z opracowanej wewnętrznej procedury zapewniającej ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, tj.: brak sprawozdań z badań Testu Sporal A w celu sprawdzenia skuteczności procesu sterylizacji w autoklawie (wg procedury powinien być wykonywany raz w miesiącu), brak ciągłości z zapisów w „Zeszycie sterylizacji” z procesów sterylizacji sprzętu w autoklawie. Za stwierdzone nieprawidłowości na właściciela zakładu nałożono mandat karny w wysokości 400 zł oraz wydano doraźne zalecenia usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Zalecenia wykonano.
 - Zakłady tatuażu w ewidencji 3, skontrolowano 2 (1 zakład nieczynny – właściciel zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej). Nie stwierdzono uchybień w skontrolowanych obiektach.

- Zakłady odnowy biologicznej – wg ewidencji 12, z czego skontrolowano 3 zakłady – nie stwierdzono uchybień.
- Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług: fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu – w ewidencji 17 zakładów, skontrolowano 4 i nie stwierdzono nieprawidłowości.
- Dworce autobusowe oraz przystanki PKS – wg ewidencji 34, skontrolowano 11 – nie stwierdzono uchybień w skontrolowanych obiektach.
- Stacje kolejowe – wg ewidencji 2, wszystkie skontrolowano – nie stwierdzono uchybień.
- Tereny rekreacyjne – w ewidencji 98, skontrolowano 22. Przedmiotem kontroli były m.in. place zabaw z piaskownicami, stan techniczny urządzeń do zabaw i ławek oraz stan sanitarny terenu, elementy ogrodzenia, pojemniki na odpady komunalne. W 10 przypadkach stwierdzono zły stan higieniczno-sanitarny: zaśmiecony teren placów zabaw (papierki, butelki, pozostałości po papierosach) oraz niewykoszona trawa na terenie placów zabaw, zanieczyszczony piasek w piaskownicach (liśćmi, szyszkami, papierkami, pozostałościami po papierosach). Za stwierdzone nieprawidłowości na winnego zaniedbań nałożono mandat karny w wysokości 100 zł oraz wydano doraźne zalecenia usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Zalecenia wykonano. W pozostałych przypadkach tereny rekreacyjne były zadbane i utrzymane w należytym porządku.
- Cmentarze i domy przedpogrzebowe – wg ewidencji 6, wszystkie skontrolowano, stan sanitarno-techniczny obiektów bez zastrzeżeń.
- Inne objekty – w ewidencji 23 (objekty i urządzenia użyteczności publicznej np.: apteki, kina, hale sportowe, targowisko, zakłady pralnicze), skontrolowano 22 objekty – nie stwierdzono nieprawidłowości.
- Środki transportu (autobusy komunikacji publicznej, samochody do przewozu zwłok i szczątków, samochody do przewozu bielizny) – skontrolowano 29 środków transportu – stan sanitarno-techniczny samochodów bez zastrzeżeń.

4. Monitoring bakterii *Legionella sp.* w instalacjach wewnętrznych ciepłej wody

W minionym roku kontynuowano nadzór nad czystością mikrobiologiczną wody ciepłej w instalacjach wewnętrznych budynków pod kątem występowania bakterii *Legionella sp.* Pobrano do badań laboratoryjnych w tym zakresie 16 próbek wody ciepłej w podmiotach leczniczych i obiektach zamieszkania zbiorowego (szpital, DPS, akademiki, hotel), z czego w 5 próbkach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej liczby tych bakterii. W próbce wody pobranej do badań laboratoryjnych w lutym 2017 r. w Hotelu „STAL” w Stalowej Woli stwierdzono bakterie *Legionella sp.* w ilości wskazującej na bardzo wysokie skażenie tą bakterią instalacji wody ciepłej, natomiast w 4 próbkach wody ciepłej pobranych również w lutym 2017 r. z instalacji wody ciepłej w obiekcie SANUS Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o. w Stalowej Woli stwierdzono wysokie skażenie (1 próbka) oraz średnie skażenie (3 próbki) instalacji ciepłej wody użytkowej bakteriami *Legionella sp.* W związku z tym, że względu na zagrożenie zdrowia ludzi, PPIS w Stalowej Woli nakazał w drodze decyzji z rygorem natychmiastowej wykonalności podjęcie natychmiastowych działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do obowiązujących norm, a w przypadku bardzo wysokiego skażenia nakazał także wyłączenie instalacji z eksploatacji. Wprawdzie skażenie wody wyeliminowano, co potwierdzone zostało wynikami badań przedstawionymi przez właścicieli obiektów, jednak postępowanie administracyjne w tym zakresie jest nadal kontynuowane – właściciele obiektów zostali zobowiązani do wykonywania badań wody ciepłej zgodnie z procedurami określonymi w zał. nr 8 do Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 1989).

5. Inne działania PPIS w Stalowej Woli

W 2017 roku, w ramach sprawowanego nadzoru nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli wydał:

- 46 decyzji zezwalających na ekshumację zwłok/szczątków ludzkich,
- 1 decyzję na wywóz zwłok poza granice RP,
- 16 postanowień dot. wyrażenia zgody na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Ponadto, w minionym roku PPIS w Stalowej Woli skierował pisma/wystąpienia do:

- władz samorządu terytorialnego, właścicieli i zarządców budynków użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego – przekazujące do wiadomości i wykorzystania publikację Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Bezpieczeństwo wodne w budynkach”,
- zarządzających saunami – przekazujące do wiadomości i wykorzystania opracowanie Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny pt. „Wytyczne dotyczące wymagań sanitarno-higienicznych dla saun”,
- władz samorządu terytorialnego – przypominające o konieczności podjęcia stosownych działań, celem zapewnienia i utrzymania na podległym terenie należytego stanu sanitarno-porządkowego,
- spółdzielni mieszkaniowych i zarządców budynków – w sprawie utrzymywania bieżącej czystości osiedli oraz przygotowania placów zabaw, celem zapewnienia bezpieczeństwa korzystających z nich dzieci,
- władz samorządu terytorialnego – przypominające o obowiązkach gmin wynikających z art. 4 ustawy z dnia 18.08.2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 656),
- władz samorządu terytorialnego – przekazujące informacje dotyczące potencjalnych zagrożeń dla zdrowia ludzi przebywających w sąsiedztwie fontann ulicznych oraz zalecenia dotyczące bezpiecznego zachowania się w otoczeniu tego rodzaju obiektów (do pism załączono do wiadomości i wykorzystania informacje opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny: stanowisko dotyczące bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci oraz osób korzystających z fontann ulicznych (w aspekcie występowania potencjalnych zagrożeń mikrobiologicznych w wodzie pozostającej w obiegu takich obiektów) oraz opinię Zakładu Higieny Środowiska Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny w sprawie jakości wody i wymagań sanitarno-higienicznych dotyczących publicznie dostępnych instalacji wodnych z wyrzucanymi na wysokość kilku metrów strumieniami wody (fontanny typu „dry plaza”),
- władz samorządu terytorialnego oraz organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli – dot. podsumowania w zakresie organizowanych w sezonie kąpielowym 2017 r. miejsc wykorzystywanych do kąpieli, kontynuowania działań edukacyjnych i promocyjnych w celu propagowania i budowania świadomości o randze organizowania kąpielisk na swoim terenie oraz informujące o zmianach w prawie wodnym od 1 stycznia 2018 r. w zakresie organizowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

III. Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia

1. Zakres nadzoru sanitarnego

W roku 2017 według prowadzonego rejestru zakładów, pod nadzorem PPIS w Stalowej Woli znajdowało się 990 obiektów zajmujących się produkcją i obrotem żywnością, a także obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami, w tym:

- 60 zakładów produkcji żywności (6 wytwórni lodów, 8 automatów do lodów, 11 piekarni, 8 ciastkarni, 1 przetwórnia owocowo-warzywna i grzybowa, 1 zakład przemysłu zbożowo-młynarskiego, 2 wytwórnie makaronów, 1 wytwórnia napojów bezalkoholowych, 22 innych wytwórni żywności),
- 646 zakładów obrotu żywnością (340 sklepów spożywczych, w tym 15 supermarketów, 14 kiosków, 40 hurtowni spożywczych, 87 obiektów ruchomych i tymczasowych, 60 środków transportu, 105 innych obiektów obrotu żywnością),
- 264 zakładów żywienia zbiorowego (161 żywienie otwarte, 103 żywienie zamknięte),
- 1 wytwórnia materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 16 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (4 hurtownie i 12 sklepów),
- 3 obiekty obrotu kosmetykami (1 hurtownia i 2 sklepy).

W porównaniu do 2016r. liczba nadzorowanych obiektów zmniejszyła się o 35 (w 2016 r. w rejestrze zakładów znajdowało się 1025 obiektów).

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był przez organy Państwowej Inspekcji

Sanitarnej zgodnie procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych. Do tego celu wykorzystane były arkusze oceny (będące załącznikami do ww. procedur) dla poszczególnych rodzajów obiektów. W 2017 r. skontrolowano 369 obiektów, w których przeprowadzono łącznie 521 kontroli, w tym 51 kontroli interwencyjnych (zgłaszanych przez klientów i konsumentów oraz w ramach systemu RASFF).

Jako niezgodne z wymaganiami higieniczno-sanitarnymi oceniono 26 zakładów, co stanowi 7 % obiektów skontrolowanych – odpowiednio w roku 2016 odsetek zakładów o złym stanie sanitarnym wynosił 9,7 %. W przypadku stwierdzenia w zakładach niezgodności z prawem żywnościowym, podejmowano różne działania: nakładano mandaty karne, wydawano zalecenia doraźne, zabezpieczano żywność niebezpieczną oraz wszczynano postępowanie administracyjne w celu uzyskania poprawy stanu sanitarnego zakładów sektora żywnościowego. W związku powyższym, wydano 397 decyzji administracyjnych, w tym, 12 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarnego oraz 11 decyzji nakazujących wycofanie z obrotu żywności przeterminowanej. Pozostałe 374 decyzje to decyzje: warunkowego zatwierdzenia zakładu, przedłużenia warunkowego zatwierdzenia zakładu, zatwierdzenia zakładu, wykreślenia zakładu z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS, przedłużające termin wykonania obowiązków wynikających z decyzji PPIS oraz decyzje opłatowe, wydane na podstawie art. 75 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2017 r. poz. 149 z późn. zm.). Za stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia higieniczno-sanitarne nałożono 53 mandaty karne na kwotę 7200 zł (wprowadzanie do obrotu przeterminowanych środków spożywczych, brak aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych, niewdrażanie procedur opartych na zasadach systemu HACCP). Ponadto skierowano do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 2 wnioski o nałożenie kar pieniężnych za prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, niezgodnego z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. (Dz.U. poz. 1154).

W 2017 r. pobrano 200 próbek do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, z których 5 uległo zakwestionowaniu, tj.:

- 3 jadłospisy dekadowe pobrane do teoretycznej oceny sposobu żywienia, w tym:

- dot. żywienia dzieci i młodzieży - jadłospis nie spełniał wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. poz. 1154),
- dot. żywienia pensjonariuszy w domu pomocy społecznej – średnia racja pokarmowa zawierała niedobory w ilości kalorii oraz niedobory wszystkich składników pokarmowych (największe niedobory dotyczyły wapnia, witamin B2 i C oraz węglowodanów),
- dot. żywienia pacjentów w szpital – wartość kaloryczną posiłków w diecie podstawowej wyniosła 1300 kcal przy normie zalecanej przez Instytut Żywności i Żywienia, wynoszącej 2000 kcal,

- posiłek profilaktyczny dla pracowników – kaloryczność posiłku, jak również zawartość węglowodanów i tłuszczu były niezgodne z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów. (Dz.U. Nr 60, poz. 279),

- suplement diety „Omega-3 z witaminą E” w zakresie oznakowania – użyto niewłaściwie sformułowanego oświadczenia zdrowotnego.

2. Zakłady produkcji żywności

W 2017 roku skontrolowano 37 zakładów produkcji żywności z 60 objętych nadzorem i przeprowadzono w nich 53 kontrole sanitarne. W tej grupie zakładów 3 obiekty oceniono jako niezgodne. Tylko 1 zakład, które rozpoczął działalność w 2017r. i został zatwierdzony warunkowo nie wdrożył procedur zapewnienia bezpieczeństwa żywności, opartych na zasadach systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP).

Występujące nieprawidłowości to:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń: zniszczone ściany i podłogi w garowni, zniszczone, z łuszczącą się farbą i zaciekami ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych, brudno utrzymane posadzki w pomieszczeniach produkcyjnych (w 4 zakładach),
- personel nie stosował się do opracowanych instrukcji i procedur opartych na zasadach systemu HACCP, brak aktualnych zapisów wynikających z dokumentacji GHP i systemu HACCP (w 2 zakładach),
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych personelu kontaktującego się z żywnością nieopakowaną (w 2 zakładach).

Winnych zaniedbań ukarano 2 mandatami karnymi na kwotę 250 zł (w roku 2016 nałożono 6 mandatów na kwotę 1000 zł).

3. Obiekty obrotu handlowego żywnością

W 2017 roku skontrolowano 194 obiekty obrotu handlowego żywnością z 646 objętych nadzorem. Przeprowadzono w nich 267 kontroli sanitarnych, w tym 38 kontroli interwencyjnych. 10 zakładów oceniono jako niezgodne z obowiązującymi wymaganiami prawa żywnościowego, co stanowi 3,7 % obiektów skontrolowanych – w 2016 r. negatywnie oceniono 9,7 % obiektów skontrolowanych.

Najczęściej występującymi uchybieniami były:

- personel nie stosował się do opracowanych instrukcji i procedur opartych na zasadach systemu HACCP (brak zapisów wynikających z dokumentacji GHP i systemu HACCP lub zapisy te nie były prowadzone na bieżąco) (w 24 obiektach),
- wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości i terminu przydatności do spożycia oraz bez oznakowania (w 12 obiektach),
- brak lub nieaktualne orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych o braku przeciwwskazań do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby (w 10 obiektach),
- brudno utrzymane pomieszczenia oraz urządzenia i sprzęt pozostające w kontakcie z żywnością (w 8 obiektach),
- brak bieżącej zimnej i/lub ciepłej wody przy umywalkach i zlewozmywakach (w 8 obiektach).

Za stwierdzone nieprawidłowości, nałożono w tej grupie obiektów 32 mandaty na kwotę 4250 zł (odpowiednio w 2016 r. nałożono 30 mandatów karnych na łączną kwotę 3700 zł).

Wzorem lat ubiegłych, w 2017 r. kontynuowano wzmożony nadzór w sklepach wielkopowierzchniowych (14 supermarketów i 1 hipermarket). Kontrolowano głównie jakość oraz warunki sprzedaży produktów nietrwałych mikrobiologicznie tj. mięso, wędliny, nabiał, wyroby garmazeryjne, ryby i ich przetwory. W tej grupie obiektów skontrolowano 11 sklepów i przeprowadzono w nich 19 kontroli. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 2 mandaty karne na kwotę 300 zł.

4. Zakłady żywienia zbiorowego

W 2017 roku skontrolowano 134 zakłady żywienia zbiorowego z 264 objętych nadzorem. Przeprowadzono w nich ogółem 197 kontroli sanitarnych. 14 zakładów oceniono jako niezgodne z obowiązującymi wymaganiami prawa żywnościowego, co stanowi 10,4% obiektów skontrolowanych. Odsetek zakładów niezgodnych jest na poziomie roku ubiegłego – w 2016 r. negatywnie oceniono 10,3 % zakładów.

Najczęściej występującymi uchybieniami były:

- brudno utrzymane pomieszczenia produkcyjne, magazynowe i zaplecze socjalne (brudne posadzki, brudny sprzęt produkcyjny oraz urządzenia chłodnicze i zamrażarki), brak mydła i ręczników jednorazowego użycia przy umywalkach, brak segregacji odzieży w szafkach (w 13 zakładach),
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych o braku przeciwwskazań do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby (w 12 zakładach),
- nieprowadzone na bieżąco zapisy wynikające z dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP, zapisy prowadzone w zakładach nie odzwierciedlały stanu faktycznego (w 9 zakładach).

- niewłaściwy stan techniczny zakładu i wyposażenia: zniszczone ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych, zniszczone meble kuchenne, urządzenia chłodnicze, łopaty drewniane do pizzy oraz garnki (w 6 zakładach),
- brak bieżącej ciepłej wody przy umywalkach i zlewozmywakach (w 6 zakładach),
- przechowywanie zbędnych przedmiotów w pomieszczeniach zakładu, niezwiązanych z prowadzoną działalnością (w 5 zakładach),
- stosowanie surowców do przygotowywania potraw po upływie daty minimalnej trwałości i terminu przydatności do spożycia (w 2 zakładach).

Winnych zaniedbań higieniczno-sanitarnych ukarano 19 mandatami karnymi na łączną kwotę 2700 zł. Dla porównania w roku poprzednim w tej grupie obiektów nałożono 19 mandatów karnych na łączną kwotę 3250 zł.

Skierowano do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 2 wnioski o nałożenie kar pieniężnych za prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, niezgodnego z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1154).

W 2017 r. 259 zakładów żywienia zbiorowego z 264 objętych nadzorem sanitarnym opracowało i wdrożyło procedury zapewnienia bezpieczeństwa żywności, oparte na zasadach systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP). Pozostali przedsiębiorcy, w trybie postępowania administracyjnego, zostali zobowiązani do opracowania, wdrożenia i stosowania tego systemu w swoich zakładach (dotyczy to obiektów nowo otwartych, zatwierdzonych warunkowo).

5. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)

W 2017 r. nie zgłoszono produktów żywnościowych przez PSSE w Stalowej Woli do systemu RASFF, natomiast otrzymano 10 powiadomień o produktach niebezpiecznych i przeprowadzono w związku z tym 15 kontroli, mających na celu ustalenie, czy produkty będące przedmiotem powiadomień w systemie RASFF znajdują się w obrocie na terenie powiatu stalowowolskiego, z czego:

- 1 powiadomienie dotyczyło smoczka kauczukowego Canpol Babies, producent Canpol Sp. z o.o. ul. Puławska 430, 02-884 Warszawa, kwestionowanego z powodu migracji substancji zdolnych do tworzenia nitrozoamin. W trakcie kontroli nie stwierdzono w sprzedaży zakwestionowanego produktu, w sprzedaży znajdowały się smoczki tego producenta, ale z innym terminem przydatności.
- 14 powiadomień dot. środków spożywczych wyprodukowanych bądź pochodzących z Polski, Wielkiej Brytanii, Brazylii, Turcji, Indii. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono w sprzedaży środków spożywczych będących przedmiotem powiadomień, ponieważ zostały one w ramach działań własnych wycofane z obrotu i zwrócone do dostawcy, bądź zostały one sprzedane indywidualnym klientom na paragon (brak możliwości zidentyfikowania).

6. System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych kosmetykach (RAPEX)

W 2017 r. PPIS w Stalowej Woli otrzymał 1 zgłoszenie w ramach systemu RAPEX – powiadomienie dot. kosmetyku Coccochoco Complex Brazilian Keratin Straightening Treatment Keratyna do prostowania włosów, w którym stwierdzono przekroczoną dopuszczalną zawartość formaldehydu. Przedstawiciele PPIS w Stalowej Woli przeprowadzili dochodzenie w ww. sprawie, w wyniku którego ustalono, że firma wprowadzająca ten kosmetyk do obrotu znajduje się w Rudniku nad Sanem, w związku z czym sprawę do dalszego rozpatrzenia przekazano do PPIS w Nisku. Równocześnie, w trakcie trwającego ww. dochodzenia w dniu 10.02.2017 r. z mieszkania prywatnego w Stalowej Woli przy ul. Okulickiego (wskazanego jako miejsce prowadzenia działalności w zakresie internetowej sprzedaży kosmetyków) pobrano do badania w kierunku zawartości formaldehydu próbkę przedmiotowego kosmetyku. Próbka ta nie uległa zakwestionowaniu w zakresie badanego parametru.

7. Działalność pozaplanowa, akcyjna

W 2017 r. przeprowadzono 221 kontroli pozaplanowych, w tym:

- w związku z wniesionymi przez strony wnioskami w związku z wnioskami o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS, pismami

- oraz interwencjami (95 kontroli),
 - wynikających z wszczętego postępowania administracyjnego oraz sprawdzających wykonanie zaleceń pokontrolnych (48 kontroli),
 - na polecenie PPWIS i GIS (21 kontroli),
 - przeprowadzone w ramach systemu RASFF i RAPEX (16 kontroli),
 - dot. oceny wdrożenia systemu HACCP (41 kontroli).
- Ponadto pobrano do badań 9 próbek pozaplanowych: 3 próbki w ramach zgłoszonych interwencji (ziemniaki w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia, posiłek na wartość kaloryczną i zawartość składników odżywczych oraz jadłospis dekadowy do oceny żywienia w przedszkolu), 3 próbki zlecone pismami PPWIS w Rzeszowie oraz 3 próbki w ramach oceny żywienia (2 w szpitalach i 1 w domu pomocy społecznej).

IV. Stan sanitarny zakładów pracy

1. Środowisko pracy

W 2017 r. objęto nadzorem sanitarnym 450 zakładów pracy, w których zatrudnionych było 17847 pracowników. Skontrolowano 82 zakłady pracy, które zatrudniały 9450 osób, przeprowadzono 148 kontroli sanitarnych w zakresie:

- substancji chemicznych i ich mieszanin (71 kontroli),
- prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 (16 kontroli),
- produktów biobójczych (30 kontroli),
- substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (19 kontroli),
- czynników biologicznych w środowisku pracy (14 kontroli),
- detergentów (10 kontroli).

Stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia dotyczyły:

- stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń (w 4 zakładach):
 - brak umywalki w pomieszczeniu do spożywania posiłków przez pracowników,
 - brak ręczników jednorazowych lub suszarki do rąk przy umywalce w pomieszczeniu do spożywania posiłków przez pracowników,
 - ubytki płytek na ścianie korytarza prowadzącego do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
 - ubytki płytek w posadzce w ubikacji męskiej,
 - brak odpowiedniej ilości natrysków,
 - zniszczone ściany i sufity (z zaciekami, zabrudzeniami, spękaniem i licznymi odpryskami) w pomieszczeniach natrysków, szatni męskiej, ubikacji męskiej, klatce schodowej łącznie z korytarzem prowadzącym do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
- substancji chemicznych i ich mieszanin (w 1 zakładzie) – wprowadzanie do obrotu mieszanin zawierających co najmniej 16% masowo azotu w stosunku do azotanu amonu odbiorcom nieuprawnionym do ich nabycia,
- czynników biologicznych (w 1 zakładzie):
 - brak znaku ostrzegającego przed zagrożeniem biologicznym,
 - brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia,
 - brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zaklasyfikowanego do 3 grupy zagrożenia,
- czynników rakotwórczych (w 1 zakładzie):
 - brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
 - nie przekazano właściwemu Podkarpackiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przekroczeń stężeń i natężeń czynników szkodliwych (w 28 zakładach),
- braku aktualnych badań i pomiarów środowiska pracy (w 24 zakładach),

- braku lub nieprawidłowej oceny ryzyka zawodowego (w 8 zakładach).
Wydano 43 decyzje administracyjne (zawierające 98 nakazów) w zakresie:

- substancji chemicznych i ich mieszanin – 1 decyzję,
- czynników biologicznych w środowisku pracy – 1 decyzję,
- badań i pomiarów środowiska pracy – 30 decyzji,
- obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych – 10 decyzji,
- oceny ryzyka zawodowego – 9 decyzji,
- unieruchamiających stanowisko pracy – 1 decyzję,
- czynników rakotwórczych – 1 decyzję,
- stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń – 6 decyzji.

Z analizy narażenia zawodowego wynika, że:

- z 82 skontrolowanych zakładów pracy, w 28 zakładach stwierdzono przekroczenia NDS i NDN czynników szkodliwych w środowisku pracy,
- z 17847 ogółem zatrudnionych osób w nadzorowanych zakładach pracy, 3514 osób eksponowanych było na jeden lub kilka czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy w stężeniach lub natężeniach przekraczających dopuszczalne normy higieniczne.

Narażenie na szkodliwe czynniki środowiska pracy przedstawiało się następująco:

- 3071 osób pracowało w przekroczeniach hałasu,
- 333 osoby pracowały w przekroczeniach wibracji /drgań działających na organizm człowieka przez kończyny górne,
- 379 osób pracowało w przekroczeniach mikroklimatu gorącego,
- 124 osoby pracowały w przekroczeniach promieniowania optycznego nielaserowego,
- 62 osoby pracowały w przekroczeniach NDS substancji chemicznych, w tym 45 osób narażonych było na kwas siarkowy (frakcja torakalna) oraz 17 osób narażonych na oleje mineralne wysokorafinowane z wyłączeniem cieczy obróbkowych (frakcja wdychalna),
- 156 osób pracowało w ponadnormatywnym zapyleniu.

W ramach przeprowadzonych kontroli akcyjnych nie stwierdzono nieprawidłowości podczas oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz dot. wprowadzania do obrotu produktów biobójczych.

W skontrolowanych zakładach pracy stwierdzono, że ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych jest realizowana. Podczas prowadzonych kontroli pozostawiono w zakładach pracy ulotki, plakaty i broszurki dot. akcji „Bezpieczni na starcie, zdrowi na mecie” oraz udostępniano adres strony internetowej www.healthy-workplaces.eu, informowano o stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli, na której umieszczone są informacje dot.: produktów biobójczych, substancji chemicznych i ich mieszanin, postępowania w sprawie chorób zawodowych, rozporządzeń europejskich – CLP Help Desk oraz REACH Help Desk.

W 2017 r. wpłynęło 7 zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych. Przeprowadzono 53 wizyty w zakładach pracy w ramach postępowań wyjaśniających dot. zgłaszanych chorób zawodowych. W 6 przypadkach zgłoszone podejrzenia chorób zawodowych okazały się bezpodstawne, w związku z czym wydano decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Stwierdzono 1 chorobę zawodową (decyzja wydana w 2016 r. stała się prawomocna w 2017 r.) z poz. 21 – ubytek słuchu spowodowany hałasem.

Opracowano 15 kart oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej.

2. Działania dot. zakazu wprowadzania obrotu środków zastępczych (nowe substancje psychoaktywne)

Na terenie powiatu stalowowolskiego w 2017 r. nie było obiektów, w których wprowadzane byłyby do obrotu środki zastępcze, nowe substancje psychoaktywne. Prowadzono 21 postępowań administracyjnych w stosunku do osób fizycznych, u których policjanci Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli zabezpieczyli 122,239 g produktów będących środkami zastępczymi, które przekazano do PPIS w Stalowej Woli. Postępowania wyjaśniające wykazały, że 1 z tych osób

wprowadzała do obrotu środki zastępcze, zaś pozostałe osoby miały je na własny użytek. W związku z powyższym wydano 59 decyzji administracyjnych, w tym:

- 1 decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu oraz nakazującą wycofanie z obrotu produktu zawierającego nową substancję psychoaktywną 4-CMC,
- 1 decyzję orzekającą o wymierzeniu kary pieniężnej w wysokości 20 000zł,
- 1 decyzję nakazującą uiszczenia opłaty za wydanie opinii, czy substancja zawarta w dowodach rzeczowych jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną,
- 29 decyzji orzekających o przypadku na rzecz Skarbu Państwa oraz o zniszczeniu na koszt Skarbu Państwa zatrzymanych przez Policję produktów w postaci środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych,
- 27 decyzji umarzających postępowanie prowadzone w ramach nadzoru sanitarnego nad zakazem wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych wobec osób fizycznych.

W 2017 r. nie odnotowano zgłoszeń zatrucień środkami zastępczymi.

V. Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży

Nadzorem sanitarnym objęto 97 stałych placówek nauczania i wychowania oraz 53 placówki sezonowe. Ogółem przeprowadzono 204 kontrole sanitarne. Wydano 10 decyzji administracyjnych, dotyczących poprawy stanu techniczno-sanitarnego nadzorowanych obiektów. W 2017 roku oddano do użytku: Klub Dziecięcy „Tęczowe Misie” oddział w Obojnej, Publiczne Przedszkole w Obojnej, Centrum Torus – Medyczna Szkoła Policealna Oddział w Stalowej Woli ul. Narutowicza 6, Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego Filia Świetlica Socjoterapeutyczna „Tęcza” ul. Popiełuszki 4 w Stalowej Woli. W wyniku zmian oświatowych przekształcono 12 zespołów szkół i 2 gimnazja w szkoły podstawowe.

W wyniku przeprowadzonych remontów poprawił się stan techniczny i bezpieczeństwo w placówkach oświatowo- wychowawczych. Remonty przeprowadzono w 28% placówkach, głównie w zakresie: termomodernizacji, malowania ścian i sufitów w salach zajęć oraz w salach gimnastycznych, modernizacji bloków żywienia, remontów podłóg, zakupu nowych mebli i sprzętu, remontu wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, remontów pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, wymiany instalacji elektrycznej, budowy boisk, placów zabaw. Systematycznie rośnie liczba nowych obiektów rekreacyjnych i sportowych, które przyczyniły się do poprawy w zakresie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Oddano do użytku plac zabaw dla dzieci młodszych i boisko o sztucznej nawierzchni w Szkole Podstawowej w Gwoźdźcu gm. Bojanów, placu zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, arboretum w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 2 w Stalowej Woli, placu zabaw w Publicznej Szkole Podstawowej w Stanach, placu zabaw w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Zbydniowie. Remonty kapitalne przeprowadzono w następujących placówkach nauczania i wychowania: Przedszkolu Nr 2 w Stalowej Woli, Przedszkolu Nr 11 w Stalowej Woli, Przedszkolu Nr 15, Przedszkolu Nr 3 w Stalowej Woli, Publicznej Szkole Podstawowej Nr 2 w Stalowej Woli, Katolickiej Szkole Podstawowej w Stalowej Woli, w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 3 w Stalowej Woli, Publicznej Szkole Podstawowej Nr 4 w Stalowej Woli, Publicznej Szkole Podstawowej Kłyżowie, Zespole Szkół w Lipie, Zespole Szkół w Zdziechowicach, Zespole Szkół w Radomyślu nad Sanem, Zespole Szkół w Zaleszanach, w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Zbydniowie, Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Stalowej Woli, Publicznej Szkole Podstawowej Nr 12 w Stalowej Woli. PPIS w Stalowej Woli przed rozpoczęciem wakacji, w trakcie których dokonywane są wszystkie prace remontowe, wystosował wystąpienia do wszystkich placówek nauczania i wychowania dot. bezpieczeństwa związanego z wykonywaniem prac remontowych.

W 2017 roku w 1 placówce (Zespół Szkół w Lipie), w związku ze interwencją rodziców na przeprowadzony zbyt późno remont sali gimnastycznej, na zlecenie PPIS w Stalowej Woli Oddział Laboratoryjny w Tarnobrzegu Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie wykonał badania i pomiary substancji chemicznych w tej sali. Badania wykazały 5-krotne przekroczenie dopuszczalnej wartości octanu butylu, 1,8-krotne przekroczenie ksyłenu –

mieszaniny izomerów, 1,2-krotne przekroczenie butan-1-olu. W związku z tym, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli wydał decyzję nakazującą wstrzymanie zajęć na sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Lipie, do czasu uzyskania wyników badań laboratoryjnych potwierdzających wyeliminowanie czynników szkodliwych dla zdrowia. Badania laboratoryjne przeprowadzone w grudniu 2017 r. na zlecenie Dyrektora Zespołu Szkół w Lipie potwierdziły wyeliminowanie czynników szkodliwych dla zdrowia, w związku z czym, PPIS w Stalowej Woli wydał decyzję zezwalającą na wznowienie zajęć w sali gimnastycznej.

Ponadto, w 2017 roku w ramach zintegrowanego planu badań środowiskowych zaplanowano wykonanie badań/pomiarów substancji chemicznych w związku z trwającymi w roku szkolnym remontami. W planie uwzględniono 2 placówki, w których remont sal gimnastycznych wraz z zapleczem sanitarnym trwał do grudnia 2017r (Zespół Szkół w Zaleszanach i Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zbydniowie). Termin wykonania badań pomiarów styczeń 2018r.

Jednym z priorytetowych celów działań PPIS w Stalowej Woli jest zapewnienie uczniom w placówkach nauczania i wychowania możliwości korzystania z mebli edukacyjnych i sprzętu sportowego, posiadającego wymagane atesty i certyfikaty. W wyniku dokonanej oceny w tym zakresie stwierdza się, iż liczba placówek posiadających meble z certyfikatami nieznacznie wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego. Placówki nauczania i wychowania sukcesywnie nabywają meble edukacyjne atestowane z certyfikatami. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów mebli w placówkach, w 2 stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Wystosowano do dyrektorów szkół wystąpienia, mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i dostosowanie mebli do wzrostu dzieci.

Sytuacja w zakresie żywienia utrzymuje się na stałym poziomie. Ciepłe posiłki w formie obiadów 1 lub 2-daniowych spożywa ok. 36,5 % uczniów. Jak w latach ubiegłych, podawane jest nieodpłatnie mleko w kartonikach wszystkim uczniom szkół podstawowych. Ponadto, uczniowie klas I-III w 34 szkołach podstawowych korzystają z programu UE „Owoce w szkole.” Opieka medyczna zapewniona jest w szkołach poprzez zatrudnienie pielęgniarki godzinowo lub zadaniowo z ośrodków zdrowia. 26 szkół posiada gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

W 2017 roku na terenie powiatu zorganizowano 40 turnusów letniego wypoczynku, w których przebywało 1511 dzieci i młodzieży – wszystkie turnusy skontrolowano. W czasie ferii zimowych funkcjonowało 13 turnusów dla 539 uczestników. W skontrolowanych placówkach letniego i zimowego wypoczynku nie stwierdzono zaniedbań porządku i czystości.

VI. Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

W 2017 r. rozpatrzono 152 sprawy dotyczące:

- uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko – wydano 9 opinii,
- opiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – zaopiniowano 23 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- wydania opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 39 opinii, w tym 3 z wymogiem sporządzenia raportu,
- wydania opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – wydano 1 opinię,
- wydania opinii przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko – wydano 9 opinii,
- uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych – w formie opinii sanitarnych uzgodniono pozytywnie 3 projekty budowlane,
- spełnienia wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą – wydano 1 opinię dla podmiotów stacjonarnych, całodobowych i szpitalnych oraz 3 opinie dla ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych,
- uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego – odebrano 5 nowych obiektów budowlanych i 21 po zmianie sposobu użytkowania (wydano 26 opinii sanitarnych, w tym 3 opinie dla Nadzoru Farmaceutycznego oraz 4 zaświadczenia dla zakładów i firm

prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji, magazynowania i obrotu bronią). Ponadto, pracownik Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadził 62 kontrole (wizyty) oraz brał udział w 35 kontrolach przeprowadzonych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, jako jednostka wspomagająca.

W 2017 r. nie wpłynął żaden wniosek o wyrażenie zgody na odstępstwa wynikające z kompetencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowe Woli.

VII. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

W 2017 roku głównymi kierunkami działania w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób były: realizacja programów edukacyjnych, kampanii społecznych oraz programów rządowych i strategii ogólnokrajowych, nawiązywanie współpracy w zakresie realizacji zadań z lokalnymi władzami i organizacjami rządowymi i pozarządowymi działającymi w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób, a także inicjowanie zadania w obszarze promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej zgodnie z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz potrzebami społeczeństwa.

W 2017 roku realizowano następujące programy:

- „**Trzymaj Formę**” – celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin. Program adresowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych i uczniów klas V i VI szkół podstawowych. Działaniami objęto **2212** uczniów z **26** szkół.
- W ramach Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu realizowano 3 programy antynikotynowe:
 - „**Czyste powietrze wokół nas**” – celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia w sobie w sytuacjach, gdy inne osoby przy nich palą papierosy. Adresowany jest do 5-6-latków. Program realizuje **18** przedszkoli – **2383** dzieci..
 - „**Nie pal przy mnie, proszę**” – program dla uczniów klas I- III szkół podstawowych, mający na celu podniesienie poziomu wiedzy na temat szkodliwości palenia tytoniu i szkodliwego wpływu dymu tytoniowego, uczy dzieci odpowiedzialności za własne zdrowie. Program realizuje **20** szkół – **2600** dzieci.
 - „**Znajdź właściwe rozwiązanie**” – program dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjów, celem programu jest przyswojenie wiedzy o tym, że nikotyna jest narkotykiem, uczy postaw zobowiązujących do niepalenia. Program realizują **22** szkoły – **1759** dzieci.
- W ramach Profilaktyki zakażeń HIV/AIDS:
 - „**Zapobieganie HIV/AIDS i chorób przenoszonych drogą płciową. Edukacja młodzieży szkolnej**” – program realizują **3** szkoły ponadgimnazjalne – **626** uczniów.
 - „**Zawsze razem**” – program edukacyjny kształtujący właściwe postawy i zachowania wobec słabszych, uczy empatii, budowania przyjaźni. Celem szczegółowym programu jest przekazanie dzieciom wiedzy o chorobach, w tym również chorobach zakaźnych i przewlekłych. Skierowany jest dla uczniów klas I-III. Program realizowany jest w **18** szkołach podstawowych – **849** uczniów.
 - „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**” – profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych realizowany w szkołach ponadgimnazjalnych. Program realizuje **5** szkół – **487** uczniów.
 - „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**” – celem programu jest zwiększenie poziomu wiedzy na temat chorób nowotworowych, motywowanie kobiet do systematycznej samokontroli i samobadania piersi, wykonywania regularnych badań cytologicznych i mammograficznych. Programem objęto uczennice ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych (**4** szkoły – **789** uczniów).
 - „**Znamie! Znam ja?**” – program dotyczący profilaktyki raka skóry, realizują go **4** szkoły. Programem objęto **624** uczniów. W Kinie Letnim przy Miejskim Domu Kultury emitowano film edukacyjny „Znamie! Znam je?”
 - „**Moje dziecko idzie do szkoły**” – celem tego programu jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców dzieci w wieku wczesnoszkolnym i przedszkolnym na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia oraz ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci. Program realizuje **19** szkół **850** uczniów.

- **„Podstępne WZW”** – celem programu jest profilaktyka wirusowego zapalenia wątroby typu B i C. Przewlekłe zakażenie każdym z tych wirusów może prowadzić do rozwoju ciężkich chorób wątroby, takich jak: marskość wątroby oraz rak wątrobowokomórkowy, a te w konsekwencji mogą spowodować śmierć chorego. Program realizują 4 szkoły ponadgimnazjalne – 1236 uczniów.
- **„Bieg po zdrowie”** – program adresowany jest do czwartych klas szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9 – 10 lat). Celem programu jest profilaktyka palenia tytoniu – opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży oraz pokazanie plusów życia w środowisku wolnym od tytoniu. Program realizuje 6 szkół – 182 uczniów.

W roku 2017 realizowano następujące działania profilaktyczne nieprogramowe:

- **„Światowy Dzień Zdrowia”** – pod hasłem **„Depresja”**. Materiały edukacyjne (Prezentacja z WHO – spot oraz materiały z WSSE w Rzeszowie „Czym się różni zwykła chandra od niebezpiecznej depresji” i „W czarno-białym świecie depresji nie ma radości”) przekazano do szkół i zamieszczono na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli. Przygotowano także wystawę tematyczną w holu PSSE w Stalowej Woli. W akcji brało udział 25 placówek, odbiorcy – ok.1500 osób.
- **„Światowy Dzień Rzucania Palenia”** – edukacja skierowana jest do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym naciskiem na osoby palące i ich rodziny. W ramach akcji w szkołach zorganizowano konkursy wiedzy o szkodliwości palenia tytoniu i konkursy plastyczne. Organizowano imprezy edukacyjne, apele, dramy teatralne, stoiska z materiałami edukacyjnymi oraz prelekcje. Dystrybucja materiałów edukacyjnych. Odbiorcy działań edukacyjnych – 19545 osób.
- **„Weekend dla zdrowia”** – pracownicy PSSE w Stalowej Woli brali udział w imprezie profilaktycznej organizowanej co roku przez Starostwo Powiatowe – rozdawano materiały edukacyjne, prowadzono warsztaty z użyciem alko i narkogogli, udzielano instruktaży dotyczących zdrowego stylu życia.
- **„Światowy Dzień bez Papierosa”** – profilaktyka palenia tytoniu pod hasłem „Tytoń – Zagrożenie dla rozwoju”. Celem akcji było zmniejszenie przedwczesnej umieralności z powodu chorób niezakaźnych. W ramach Światowego Dnia bez papierosa w szkołach organizowano akcję edukacyjną pt. „Papieros zabija -Wybór należ do Ciebie” i rozdano materiały edukacyjne. Na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli oraz na portalu miasta Stalowa Wola Stalowka.Net zamieszczono ulotkę „Nie zawsze wędzone trzyma dłużej”. Ponadto, przygotowano wystawę tematyczną w holu PSSE w Stalowej Woli. Dystrybucja materiałów edukacyjnych. W akcji brały udział 62 placówki. Odbiorcy działań edukacyjnych – 2730 osób.
- **„Światowy Dzień AIDS”** – kampania o charakterze edukacyjno-profilaktycznym pod hasłem „Mam czas rozmawiać”. Kampania była inspiracją do podjęcia dialogu międzypokoleniowego o zdrowiu. Grupą docelową były osoby w różnym wieku i ich rodziny. Celem było przypomnienie kolejny raz, że problem HIV/AIDS może dotyczyć każdego, oraz podkreślenie, że rodzina ma ogromny wpływ na kształtowanie postaw prozdrowotnych. W kampanii wykorzystano: spot telewizyjny i radiowy, broszurę edukacyjną „Mini – rozmówki rodzinne”, plakat promujący testy w kierunku HIV oraz działania informacyjne. W autobusach miejskich i w radiu „Leliwa” emitowano spot edukacyjny „Mam czas rozmawiać”, dzięki czemu przesłanie kampanii trafiło do dużej grupy odbiorców – ok. 165 tysięcy osób.
- **„Mój Walenty jest the best, idzie ze mną zrobić test”** – profilaktyka HIV/AIDS. Dystrybucja materiałów edukacyjnych i informacja o kampanii na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli. Odbiorcy działań edukacyjnych – 650 osób. W akcji brało udział 5 placówek.
- **„Profilaktyka Grypy”** – dystrybucja materiałów edukacyjnych, (ulotki dotyczące Ogólnopolskiego Programu Zwalczenia Grypy). Na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli umieszczono informację „ Stop Grypa”, „Co warto wiedzieć o grypie”, „10 kroków w profilaktyce Grypy”. Odbiorcy działań edukacyjnych – 4500 osób.
- **„Bezpieczne Wakacje/ Ferie Zimowe”** – bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego i zimowego. Monitoring ośrodków wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Dystrybucja materiałów edukacyjnych, instruktaże, konkursy i pogadanki, dotyczące zdrowego stylu życia i zasad bezpiecznego wypoczynku. Na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli zamieszczono informację „Bezpieczne Ferie ”. W wypoczynku letnim i zimowym uczestniczyło 2050

- uczestników (lato 1511 uczestników, zima 539 dzieci).
- **„Zapobieganie chorobom przenoszonym przez kleszcze”** – emisja spotu edukacyjnego w ramach Kina Letniego przy Miejskim Domu Kultury w Stalowej Woli. Na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli zamieszczono instrukcję, jak chronić się przed kleszczami, a w holu wyłożono ulotki edukacyjne. Odbiorcy – około 5000 osób.
 - **„Profilaktyka zatruc pokarmowych”** – profilaktyka zatruc grzybami. Przygotowano komunikat do Radia Leliwa dotyczący niebezpiecznych grzybów „Piestrzenicy kasztanowatej”. Na stronie internetowej dodano ostrzeżenie przed kupnem niebezpiecznych grzybów na targu w Stalowej Woli i innych okolicznych targowiskach.
 - **Konkurs „Oddal to”** Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych. Na stronie internetowej PSSE w Stalowej Woli zamieszczono informację o konkursie, prowadzono dystrybucję plakatów.
 - **Profilaktyczny Program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu tytoniu i innych substancji psychoaktywnych** – w ramach drugiej edycji programu profilaktycznego mającego na celu zbadanie skuteczności działań profilaktycznych skierowanych do kobiet w ciąży, a dotyczących używania substancji psychoaktywnych, przeprowadzono badania ankietowe na oddziale ginekologiczno-położniczym Powiatowego Szpitala Specjalistycznego w Stalowej Woli. Anonimowe ankiety wypełnione przez pacjentki zwrócono do WSSE w Rzeszowie. W Kinie Letnim przy Miejskim Domu Kultury emitowano film edukacyjny pt. „Stop Dopalaczom”.
 - **KIK/68 profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałaniu uzależnieniom (realizacja od 31 marca do 30 września)** – w ramach programu przeprowadzono warsztaty z użyciem alko i narkogogli w szkołach gimnazjalnych, w Bibliotece Pedagogicznej, wśród uczestników akcji letniej, na imprezie „Weekend dla zdrowia”. W trakcie imprez edukacyjnych mierzono także poziom CO₂ w wydychanym powietrzu, wykorzystując smokolyzer.

VIII. Podsumowanie

1. Sytuacja epidemiologiczna w powiecie w zakresie chorób zakaźnych utrzymuje się na poziomie lat ubiegłych i jest w miarę stabilna. Sukcesywnie poprawia się stan sanitarny podmiotów prowadzących działalność leczniczą. W 2017 r. prowadzono prace remontowo-modernizacyjne w Gabinetcie Stomatologicznym w Stalowej Woli ul. Okulickiego 62. Ponadto, powstały trzy nowe obiekty: Gabinet Fizykoterapii w Stalowej Woli ul. Okulickiego 74, Gabinet Stomatologiczny w Stalowej Woli ul. Staszica 9/E i Gabinet Stomatologiczny w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 11 ul. Wojska Polskiego 9.
2. Wskazaniem byłoby, aby w programach realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach promocji zdrowia zaplanować i realizować również programy w obszarze szczepień zalecanych (nieujętych w programie szczepień obowiązkowych), dotyczy to m.in. szczepień przeciw grypie, biegunce rotawirusowej, inwazyjnym zakażeniom *Neisseria meningitidis*, ludzkemu wirusowi brodawczaka (HPV) lub szczepień ujętych w programie szczepień obowiązkowych, którymi objęte są tylko dzieci z grup ryzyka (dot. to m.in. szczepień przeciw ospie wietrznej i pneumokokom).
3. Stan sanitarno-techniczny ujęć wody pitnej, stacji uzdatniania, zbiorników nie budził zastrzeżeń. Nadzorowane wodociągi sieciowe gminne oraz wodociąg dla miasta Stalowa Wola, zaopatrywały w wodę ok. 103 tys. osób (96,1 % mieszkańców w powiecie stalowowolskim). Przyczyną dyskwalifikowania jakości wody w 2017 r. w zakresie parametrów fizykochemicznych były przekroczenia mętności oraz żelaza (parametry te nie mają znaczenia zdrowotnego i nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi), natomiast przyczyną zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody była obecność bakterii wskaźnikowych niechorobotwórczych grupy coli, które są typowymi bakteriami wodnymi i glebowymi, zazwyczaj nieszkodliwymi dla zdrowia człowieka. Na koniec 2017 r. wszystkie wodociągi zostały oceniono pozytywnie, ponieważ stwierdzone przekroczenia mikrobiologiczne i fizykochemiczne miały charakter krótkotrwały, a szybkie ich wyeliminowanie potwierdzone zostało wynikami badań przedstawionymi przez producentów wody.
4. W 2017 r. jakość wody w nadzorowanych pływalniach odpowiadała wymogom określonym

- w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. poz. 2016).
5. W 2017 r. stan sanitarny obiektów produkcji żywności i obrotu żywnością poprawił się – 7 % zakładów skontrolowanych oceniono jako niezgodne z wymaganiami higieniczno-sanitarnymi (odpowiednio w roku 2016 odsetek zakładów o złym stanie sanitarnym wynosił 9,7 %). Znacznie poprawił się również stan sanitarny zakładów obrotu żywnością – negatywnie oceniono 3,7 % obiektów skontrolowanych (w 2016 r. negatywnie oceniono 9,7 % obiektów skontrolowanych). Natomiast największy odsetek obiektów ocenionych jako niezgodne stanowiły zakłady żywienia zbiorowego (10,4 %). Zakłady, które w 2017 r. wykazywały niezgodny z wymaganiami stan sanitarny, zostały wyznaczone ponownie do wzmożonego nadzoru w 2018 r. i ujęte w harmonogramie kontroli.
 6. W 2017 r. w ramach akcji letniej prowadzono wzmożony nadzór nad zakładami produkcji żywności oraz zakładami żywienia zbiorowego, zwłaszcza zlokalizowanymi w miejscach wypoczynku dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W okresie od 29.04.2017 r. do 31.08.2017 r. przeprowadzono 31 kontroli, w tym 21 kontroli przeprowadzono w dni wolne od pracy (soboty, niedziele i święta), pozostałe w dni robocze – w godzinach popołudniowych. Za stwierdzone podczas ww. kontroli nieprawidłowości nałożono 8 mandatów karnych na kwotę 1000 zł.
 7. W ramach nadzoru nad środowiskiem pracy w zakładach pracy, w 2017 r. uzyskano poprawę warunków pracy dla 554 pracowników (o 426 pracowników więcej niż w 2016 r.). Niezależnie od czynności kontrolnych, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podczas kontroli udzielali instruktażu w zakresie bezpiecznej pracy z czynnikami szkodliwymi występującymi w środowisku pracy. W 2017 r. PPIS w Stalowej Woli unieruchomił 1 stanowisko pracy (stanowisko praczki) do czasu poprawy warunków pracy w zakładzie (PKD 96), w związku z przekroczeniem najwyższego dopuszczalnego stężenia chwilowego (NDSCh) tetrachloroetenu. Wykonane pomiary po przeprowadzeniu działań naprawczych przez właściciela zakładu wykazały wartości tetrachloroetenu zgodne z obowiązującymi normami higienicznymi – stanowisko pracy zostało ponownie uruchomione.
 8. W 2017 r. na terenie powiatu stalowowolskiego nie było obiektów, w których wprowadzane byłyby do obrotu środki zastępcze (dopalacze), natomiast postępowania administracyjne prowadzone były w stosunku do osób fizycznych, u których policjanci Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli zabezpieczyli środki zastępcze.
 9. Systematyczne następuje poprawa warunków pobytu dzieci i młodzieży w szkołach i innych placówkach. Placówki utrzymane były w dobrym stanie czystości i porządku.
 10. Kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie własne i swoich najbliższych realizowano poprzez wdrażanie i koordynowanie programów edukacyjnych, organizowanie przedsięwzięć prozdrowotnych oraz wspieranie realizatorów programów edukacyjnych, dla których organizowane były szkolenia, konsultacje merytoryczne oraz udostępniane były materiały oświatowo-zdrowotne.
 11. Podobnie jak w latach poprzednich, PPIS w Stalowej Woli w 2017 r. prowadził współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Stalowej Woli, w zakresie określonym w Porozumieniu z dnia 7 czerwca 2017 r. zawartym pomiędzy Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Stalowej Woli oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Stalowej Woli o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i organów Inspekcji Weterynaryjnej. W maju i grudniu 2017 r. odbyły się spotkania przedstawicieli obu inspekcji, na którym dokonano oceny wzajemnej współpracy w zakresie objętym ww. porozumieniem.
 12. Ponadto, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli, realizując zadania z zakresu zdrowia publicznego, współpracował także między innymi z Komendą Powiatową Policji w Stalowej Woli, Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Podkarpackim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi, Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Rzeszowie, władzami samorządów gminnych.

Spis treści

I. Stan sanitarny podmiotów prowadzących działalność leczniczą i sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	3
II. Stan sanitarny środowiska.....	4
III. Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia.....	9
IV. Stan sanitarny zakładów pracy.....	13
V. Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży.....	15
VI. Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.....	16
VII. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	17
VIII. Podsumowanie.....	19